

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1717

Vragen van het lid **Poppe** (SP) aan de minister van Defensie over *wachtincidenten door hoge werkdruk in Uruzgan*. (Ingezonden 12 januari 2009)

- 1 Kent u het bericht «Door werkdruk niet wakker tijdens wacht»?¹ Kloppen de gestelde gegevens?
- 2 Hoe vaak komen zulke wachtincidenten voor, en in welke perioden?
- 3 Is het waar dat er in Uruzgan wachtroosters van 24 uur worden gemaakt waardoor personeel 24-uursdiensten moeten draaien zelfs als ze al 24 uur in touw zijn?
- 4 Hoeveel militairen hebben tijdens de missie in Uruzgan wachten van 24 uur moeten draaien?
- 5 Acht u wachtroosters van 24 uur onder gevaarlijke en vermoeiende omstandigheden verantwoord?
- 6 Was u op de hoogte van de 24-uurs wachtroosters? Zo ja, wat heeft u gedaan om dit te voorkomen?
- 7 Acht u 24-uurs wachtroosters in gevaarlijke omstandigheden passen bij een professioneel leger? Zo nee, is

een dergelijke onverantwoorde werkdruk na deze vragen afgelopen? Zo nee, waarom niet?

8 Is het militairen volledig aan te rekenen als ze onder een dergelijk wachtrooster in slaap sukkelen? Zo ja, waarom?

9 Is een dergelijk onverantwoord 24-uurs wachtrooster geen verantwoordelijkheid van de militaire leiding? Zo ja, welke maatregelen worden er, of zijn er tegen de militaire leiding genomen? Zo nee, waarom niet?

10 Is er naar aanleiding van een wachtincident om deze reden oneervol ontslag verleent? Zo ja, beseft u welk een impact en belemmering zo'n maatregel kan hebben op de carrière mogelijkheden van betrokkene zeker wanneer zulke wachtincidenten zo makkelijk plaatsvinden?

11 Kent u het bericht «Nachtmerrie van 15 maanden na kort tukje»?² Kloppen de gestelde gegevens?

12 Zijn de in het artikel vermelde werkomstandigheden u bekend? Zo ja, wat gaat u hieraan doen?

13 Vindt u het niet vreemd dat een wachtcommandant na een wachtincident vervolgens zijn wacht hervat, vervolgens op patrouille gaat, en daarna pas wordt aangeklaagd? Vindt u het niet vreemd dat na de aanklacht en zending naar een ander kamp deze militair vervolgens aansluit bij andere eenheden en ook daarmee op patrouille gaat, en daarna pas wordt gerepatrieerd (waardoor hij uitzendvergoeding misloopt), en vervolgens in Nederland wordt voorgeleid aan het Openbaar Ministerie?

14 Bent u van mening dat het repatriëren, en het in feite uit de groep halen na een wachtincident, een onnodige maatregel is wanneer na een rechtszaak in Nederland een taakstraf wordt opgelegd, die ook in het missiegebied had kunnen worden opgelegd en uitgevoerd door de militaire leiding en marechaussee conform het tuchtrecht?

15 Bent u, van mening dat het direct opleggen en uitvoeren van straffen in het uitzendgebied er voor kan zorgen dat militairen minder gefrustreerd raken, beter ingezet kunnen blijven worden in het missiegebied, en langer verbonden blijven aan de krijgsmacht als werkgever (in plaats van gefrustreerd na repatriëring en rechtszaak ontslag aanvragen)? Zo ja, welke actie gaat u hierin ondernemen?

16
Kent u het bericht «Commandant durft niet zelf te straffen»?³ Kloppen de gestelde gegevens?

17
Valt hieruit te concluderen dat er vaak te snel aangifte wordt gedaan door commandanten van een wachtingcident, en dat commandanten hiertoe worden opgedragen door hun leidinggevendend c.q. dat de meldplicht te strak wordt gehanteerd?

18
Is het waar dat vooral onervaren commandanten te vlug overgaan tot het melden van incidenten en daarmee de marechaussee extra (onnodig) werk bezorgen in plaats van het zelf oplossen van incidenten? Wordt hieraan aandacht besteed binnen de behandeling van het militair recht tijdens de opleiding en in het uitzendgebied?

19
Wat vindt u van het plan voor een «moment van bezinning»³ tussen de aangifte en repatriëring?

¹ Brabants Dagblad, 4 januari 2009 en de GPD-kranten, 5 januari 2009: «Door werkdruk niet wakker tijdens wacht».

² BN/De Stem, 5 januari 2009: «Nachtmerrie van 15 maanden na kort tukje».

³ Nederlands Dagblad, 6 januari 2009: «Commandant durft niet zelf te straffen».

Antwoord

Antwoord van minister **Van Middelkoop** (Defensie), mede namens de minister van Justitie (ontvangen 2 maart 2009)
Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 1432

1
Het bericht is bekend. Inderdaad wordt een militair vervolgd voor slapen tijdens een 24-uurs wachtdienst ten behoeve van de bewaking van een *detainee*.

2
Wachtingcidenten komen met wisselende frequentie voor, gemiddeld enkele malen per jaar. Zie voor uitgebreidere cijfers en informatie over de afdoening het antwoord op vraag 2 van het Lid Eijsink (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 1718).

3
Eénmalig is, als gevolg van een op dat moment krappe personele

bezetting van de eenheid, een 24-uursdienst ingesteld. De betrokken militairen waren de enige aanwezige functionarissen die voor de hun opgelegde taak waren opgeleid. Het instellen van de 24-uursdienst betrof een tijdelijke maatregel. Voorafgaand aan de ingestelde 24-uursdienst is voor het betrokken personeel een rustperiode in acht genomen.

4
Vier militairen hebben een 24-uurs wachtdienst verricht.

5, 6, 7, 9 en 12
De commandant ter plaatse maakt onder operationele omstandigheden de afweging tussen het belang van de uitvoering van de verschillende taken en de belasting voor het personeel. Daarbij wordt ook de uitvoering op langere termijn betrokken. De 24-uursdienst betrof in dit geval een eenmalige en tijdelijke maatregel.

8
Of een feit een militair is aan te rekenen, wordt van geval tot geval beoordeeld.

10
Er zijn geen gevallen bekend van oneervol ontslag naar aanleiding van een wachtingcident.

11
Het bericht is bekend. Een onderofficier is vrijgesproken ten aanzien van een wachtingcident. Het is niet waar dat repatriëring onderdeel is van een standaardstraf voor een wachtingcident.

13
De strafrechtelijke afdoening van een wachtingcident staat los van de beslissing van de commandant om een militair al dan niet te repatriëren. Een militair die wordt verdacht van het plegen van een wachtingcident kan worden ingezet voor verdere werkzaamheden in het missiegebied. Het is aan de commandant om te bepalen of de betrokken militair bepaalde taken in het uitzendgebied kan uitvoeren. De commandant hoeft met het nemen van eventuele rechtspositionele maatregelen het verloop van het strafrechtelijke traject niet af te wachten. De commandant ter plaatse heeft het desbetreffende incident gemeld aan de Koninklijke Marechaussee en heeft geoordeeld dat er geen extra risico werd gelopen indien deze persoon niet op non-actief werd gesteld. Ik

heb geen reden dit oordeel in twijfel te trekken.

14
Het voltooien van een taakstraf ter voorkoming van verdere strafvervolgning vindt na terugkeer van de militair in Nederland plaats. Het tenuitvoerleggen van een taakstraf, het uitvoeren van onbetaalde arbeid ten algemene nutte, is niet praktisch of zinvol in het missiegebied.

Tegen tuchtrechtelijke afdoening van een wachtingcident door de commandant bestaat in algemene zin geen bezwaar. Indien sprake is van een wachtingcident in het uitzendgebied is al snel sprake van een strafbaar feit, daar er op grond van de gedraging veelal sprake is van het zogenaamde «gevaarscriterium» als bedoeld in de artikelen 107 en 108 van het Wetboek Militair Strafrecht.

Het «gevaarscriterium» doet zich voor indien:

- schade ontstaat of te duchten is voor de gereedheid tot het daadwerkelijk uitvoeren van een operatie; of
- levensgevaar voor een ander ontstaat of is te duchten; of
- gevaar voor goederen ontstaat of is te duchten.

Is aan het «gevaarscriterium» voldaan, dan is de commandant wettelijk verplicht om aangifte te doen van dit strafbaar feit en is tuchtrechtelijke afdoening niet mogelijk.

15
Het direct opleggen van een straf in het uitzendgebied schept duidelijkheid voor zowel de betrokkene als de commandant. Enkel indien de aard van het feit dat toelaat en de toedracht eenvoudig van aard is, wordt een snelrechtprocedure toegepast. De beslissing hierover is voorbehouden aan het Openbaar Ministerie.

16
Het bericht is bekend. Ik herken mij niet in het beeld van een sterke jurisdisering van de militaire praktijk.

17, 18 en 19
De keuze tussen het doen van aangifte en het tuchtrechtelijk afdoen van een (wacht)delict wordt bepaald door de vraag of er sprake is van een strafbaar feit. Op grond van artikel 78 Wet Militair Tucht recht is de commandant verplicht onverwijld

aangifte te doen indien hij van oordeel is dat een hem ter kennis gekomen gedraging een strafbaar feit betreft. Indien sprake is van een wachtdelict in het uitzendgebied is al snel sprake van een strafbaar feit daar er op grond van de gedraging veelal sprake is van het zogenaamde «gevaarscriterium» als bedoeld in de artikelen 107 en 108 van het Wetboek Militair Strafrecht.

Of sprake is van een strafbaar feit is ter beoordeling aan het Openbaar Ministerie en (bij vervolging) aan de strafrechter.

In de praktijk blijkt dat de beoordeling of sprake is van gevaarzetting, en derhalve van een strafbaar feit, enige tijd vergt. Het is daarom niet in alle gevallen raadzaam een moment van bezinning tussen de aangifte en de repatriëring in te voeren. De verdenking van een strafbaar feit kan de werkzaamheden van de betrokken militair en zijn/haar eenheid negatief beïnvloeden. De commandant ter plaatse kan, afhankelijk van de omstandigheden, besluiten of een verdachte direct of pas na enige periode wordt gerepatriëerd.